

Dos.nr. 3-175/23
2-23147498-02-3-17102023-1

H O T Ă R Ă R E
În numele legii

18 octombrie 2023

mun. Chișinău

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ
al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul	Veronica Negru
Judecători	Ina Dutca și Ecaterina Palanciuc
Grefier	Alin Andrieș

examinând, în ședință publică cauza în contencios administrativ la acțiunea înaintată de către ***** împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Comrat nr. 36/1, privind anularea hotărârii și obligarea reexaminării cererii,
c o n s t a t ă :

În data de 12 octombrie 2023, prin intermediul poștei terestre, *****, a depus la Curtea de Apel Chișinău acțiune împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Comrat nr. 36/1, privind anularea hotărârii nr. 50 din 10 octombrie 2023 și obligarea reexaminării cererii privind înregistrarea lui ***** în calitate de candidat de Primar al mun. Comrat din partea PP ”Șansa”.

În motivarea acțiunii, *****, a indicat că, în data de 05 octombrie 2023, a depus la Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Comrat nr. 36/1, cererea de înregistrare în calitate de candidat independent pentru funcția de primar al mun. Orhei în cadrul alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023, anexînd actele necesare. Iar în data de 10 octombrie 2023, Consiliul electoral al circumscripției municipale Comrat nr. 36/1 a aprobat hotărârea nr. 50 prin care a respins înregistrarea lui ***** în calitate de candidat la funcția de primar al mun. Comrat desemnat de către Partidul Politic „Șansă”. Însă, *****, nu a fost invitat la ședința consiliului pentru a participa la examinarea subiectului care îl vizează și a aflat de decizie abia doar după ce a fost aprobată.

Astfel, susține reclamantul că, prin aprobarea actului contestat îi este afectat dreptul de a fi înregistrat în calitate de concurent electoral, fiind-ui afectat direct un drept fundamental - de a fi ales. Or, acest act administrativ a fost aprobat cu o gravă încălcare a procedurii legale. Întrucât, autoritatea pârâtă nu a acordat posibilitate lui ***** să participe la ședința în care s-a discutat procedura administrativă care îl vizează direct.

Mai mult ca atât, prin faptul că Consiliul Electoral nici nu a asigurat audierea lui *****, a fost încălcat grav art. 44 alin. (3) din Codul administrativ, conform căruia Autoritatea publică este obligată să atragă în procedura administrativă, din oficiu sau la cerere, persoanele ale căror drepturi pot fi afectate prin procedura administrativă. Dacă

are cunoștință despre astfel de persoane, autoritatea publică le informează despre inițierea sau desfășurarea procedurii administrative.

În acest context, indică reclamantul că, unul din principiile generale ale activității autorității publice este principiul legalității, conform căruia autoritățile publice trebuie să acționeze în conformitate cu legea (art. 21 Codul administrativ). Iar autoritățile publice trebuie să aplice tratament egal, să fie imparțiali și să dea dovadă de bună credință (art. 23-25 Cod administrativ). Însă, la caz, ***** în cadrul acestei pseudo proceduri administrative a avut parte doar de tratament discriminatoriu, contrar legii, fără respectarea bunei credinței și cu o vădită părtinire.

Totodată, notează reclamantul că, refuzul de a fi înregistrat ***** a fost motivat de o interdicție de participa în alegeri, introduse, prin derogare de la Codul electoral, printr-o măsură excepțională prin dispoziția Comisiei Situații Excepționale nr. 86 din 04 octombrie 2023 și în baza listei prezentate de Comisa Electorală Centrală. Însă, autoritatea pârâtă doar tangențial a făcut trimitere la noile prevederi din Codul electoral prin care s-au introdus restricții noi de a candida și noua procedură în acest sens, fără a descrie în detaliu dacă a fost dată posibilitatea lui *****, de a veni cu probe și argumente în legătură cu includerea în această listă. Or, autoritatea pârâtă nu putea lua în calcul prevederile menționate în dispoziția Comisie pentru Situații Excepționale care vin în contradicție directă cu toate normele constituționale și internaționale existente cu privire la asigurarea unor alegeri libere și dreptul de a fi ales garantat de art. 38 de Constituție și jurisprudența CEDO.

În aceeași ordine de idei, susține reclamantul că, autoritatea pârâtă, într-un proces administrativ este obligată să se conducă de principiul legalității, imparțialității, bunei credințe, proporționalității. Iar astfel, Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale urma să se conducă exclusiv de normele constituționale și ale Codului electoral, care sunt acte ierarhic superioare unei dispoziții ale unui organ executiv chiar dacă este însărcinat cu atribuții de a lua unele măsuri de ordin excepțional.

Mai mult ca atât, în cazul în care chiar unele norme ale Codului electoral vin în contradicție directă cu Constituția și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, pârâtul este obligat să pună în prioritate normele ierarhic superioare în baza prevederilor art. 4 și 8 din Legea Supremă.

Cu referire la statutul dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale și a interdicțiilor aplicate menționează reclamantul că, în data de 24 februarie 2022 Parlamentul a adoptat hotărârea nr. 41 privind declararea stării de urgență. Motivul stării de urgență a fost declarat conflictul militar din țara vecină, pericolul securității regionale. Iar parlamentul a acordat competențe Comisiei pentru Situații Excepționale reieșind din prevederile Legii nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război. Aceste competențe au fost acordate în vederea soluționării problemelor stringente care reies exclusiv din situația care a generat instituirea stării de urgență. Însă, nici în raportul Comisiei pentru Situații Excepționale, nici în declarațiile Prim- ministrului din plen nu au fost oferite date și informații prin care s-ar constata anumite amenințări la securitatea națională generată de procesele ordinare de judecată de restabilire la muncă. Or, normele

legale prin care s-a instituit stare de urgență și hotărârea Parlamentului corespunzătoare nu au specificat necesitatea măsurilor în domeniul electoral.

Mai mult ca atât, Parlamentul a permis desfășurarea alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023. Iar interdicțiile de a participa în alegeri nu au nicio legătură cu motivele care au instituit starea de urgență.

Din aceste considerente, conchide reclamantul că dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale nu are forță juridică și nu poate substitui prevederile legii organice - ale Codului electoral. Or, doar Parlamentul ca unica autoritate legislativă a statului poate modifica legislația și numai în corespundere cu Constituția și tratatele internaționale în domeniul respectării drepturilor fundamentale ale omului. Iar problema privind starea de urgență a fost examinată de către Curtea Constituțională care a ridicat și punctat unele elemente importante relevante acestui caz (HCC nr. 15/2021 și nr. 17/2020).

Astfel, indică reclamantul că, principiile enumerate în hotărârile indicate mai sus de către Curtea Constituțională sunt aplicabile și relevante speței descrise, dat fiind că nu doar Parlamentul urmează să aplice cu precauție instituția stării de urgență, dar în primul rând Comisia pentru Situații Excepționale este obligată să aplice acele competențe delegate cu precauție maximă și doar în strictă conformitate cu motivele care au generat starea de urgență, doar în cazuri excepționale când alte măsuri ordinare nu sunt posibile și nu în detrimentul respectării drepturilor fundamentale ale omului. Or, prin impunerea unor interdicții care nu sunt prevăzute de Constituție, Comisia pentru Situații Excepționale și-a depășit competența iar autoritatea pârâtă a ignorat principiile legalității și unei examinări minuțioase a acestui proces administrativ, călăuzindu-se exclusiv doar de unele prevederi subordonate legii. Iar Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Comrat nr. 36/1, nu a aplicat în acest proces nici prevederile Constituției nici prevederile Codului electoral, în vigoare la data adoptării actului contestat.

Totodată, consideră reclamantul că, prevederile aplicate în privința lui ***** prin care i s-a refuzat dreptul de a candida se anulează un drept fundamental. Or, a fost ignorat testul de proporționalitate statuat expres în art.54 din Constituție.

În acest context, indică reclamantul că, conform prevederilor Constituționale, ingerința trebuie să fie proporțională scopului urmărit. Iar luând în considerare faptul că natura restrângerii este criteriul după care se apreciază proporționalitatea acesteia, este importantă ideea că restrângerea trebuie să se facă în favoarea interesului general, adică să existe circumstanțe în care restrângerea nu ar afecta interesul general, ci i-ar aduce beneficii. Iar orice ingerință și restricție a drepturilor omului trebuie să fie prevăzută de lege, să urmărească un scop legitim și să fie necesară într-o societate democratică. Însă, ingerința la care a fost supus ***** nu este prevăzută de lege.

Prin urmare, susține reclamantul că, prin adoptarea actului administrativ contestat fără un temei legal și în baza unor criterii care contravin principiilor constituționale autoritatea pârâtă a depășit principiile și limitele stabilite de Codul administrativ. Or, unul din principiile generale ale activității autorității publice este principiul legalității, conform căruia autoritățile publice trebuie să acționeze în conformitate cu legea (art. 21 Codul

administrativ). Procedura administrativă trebuie să se realizeze conform scopului (art. 28 al Codului administrativ).

Mai mult ca atât, orice măsură întreprinsă de autoritățile publice prin care se afectează drepturile sau libertățile prevăzute de lege trebuie să corespundă principiului proporționalității. O măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă realizează cumulativ trei scopuri: a) este potrivită pentru atingerea scopului urmărit în temeiul împuternicirii atribuite prin lege; b) este necesară pentru atingerea scopului; c) este rezonabilă. Măsura întreprinsă de autoritățile publice este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit (art. 29 Codul administrativ).

Conform art. 21 Cod administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative. Exercițarea atribuțiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate. Autoritățile publice și instanțele de judecată competente nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor și a libertăților persoanelor decât în cazurile și în condițiile expres stabilite de lege.

Totodată, indică reclamantul că, art. 36 în coroborare cu prevederile art. 21 Cod administrativ, reglementează principiul supremației dreptului. În esență supremația dreptului constă în aceea că, instanța de judecată competentă să soluționeze acțiunile în contencios administrativ este obligată să respecte principiul supremației dreptului, în conformitate cu care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui sânt considerate valori supreme și sânt garantate de stat. Instanțele de judecată competente aplică principiul supremației dreptului cu luarea în considerare a jurisprudenței Cuiții Europene pentru Drepturile Omului.

Conform art. 25 Cod administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să își exercite atribuțiile legale în mod imparțial, indiferent de propriile convingeri sau interesele persoanelor care le reprezintă.

Conform art. 29 alin. (1) - (3) Cod administrativ, orice măsură întreprinsă de autoritățile publice prin care se afectează drepturile sau libertățile prevăzute de lege trebuie să corespundă principiului proporționalității. O măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă: a) este potrivită pentru atingerea scopului urmărit în temeiul împuternicirii atribuite prin lege; b) este necesară pentru atingerea scopului; c) este rezonabilă. Măsura întreprinsă de autoritățile publice este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit.

Prin urmare, susține reclamantul că, prin acțiunile abuzive ale Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Comrat nr. 36/1, este limitat într-un drept fundamental - drept de a fi ales garantat de art. 38 din Constituție.

De asemenea, actul contestat contravine standardelor și recomandărilor unanim recunoscute, aprobate de Comisia de la Veneția în Codul bunelor practici în materie electorală din 2002.

Astfel, consideră reclamantul că, autoritatea pârâtă, la examinarea acestui proces administrativ a ignorat prevederile imperative ale Constituției, Codului electoral și Codul

administrativ, iar pentru a aproba actul administrativ defavorabil a aplicat unele prevederi subordonate legii adoptate de un organ care nu avea competențe să reglementeze acest domeniu.

Mai mult ca atât, Consiliul electoral al circumscripției electorale a aprobat o măsură nemotivată, disproporționată și în contradicție cu prevederile imperative ale legii și Constituției. Iar ca și consecință, acțiunile președintelui Consiliului electoral al circumscripției electorale, duc direct la sfidarea revederilor constituționale cu privire la dreptul de a fi ales (art. 2 și 38 din Legea Supremă).

Prin urmare a celor relatate, susține reclamantul că, autoritatea pârâtă a adoptat un act administrativ contrar prevederilor constituționale și legale, la examinarea procedurii administrative *****, nu a fost invitat și audiat fiind-ui încălcate toate drepturile procedural de a se apăra și a prezenta probe. Iar astfel, prin adoptarea actului administrativ a fost restricționat un drept constituțional fundamental la alegeri libere și dreptul de a fi ales.

Pârâtul, Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Comrat nr. 36/1, fiind notificat despre acțiunea înaintată, prin referința depusă în data de 18 octombrie 2023, a solicitat respingerea acțiunii. Invocând că, prin Legea Parlamentului nr.280 din 04.10.2023, în vigoare în data de 04.10.2023 a fost modificat articolul 16 din Codul electoral, fiind inclusă la alin.(2) lit. f), conform căreia nu pot fi alese, persoanele care, la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale privind declararea neconstituționalității unui partid politic, corespund cel puțin unuia dintre următoarele criterii ce au prezentat relevanță în contextul pronunțării hotărârii respective sunt bănuite, învinuite, inculcate sau condamnate de săvârșirea unor infracțiuni care au fost menționate de către Curtea Constituțională ca argument în contextual declarării neconstituționalității partidului politic.

Totodată, comunică pârâtul că, în data de 04 octombrie 2023 s-a emis dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale nr. 86, conform căreia la pct. 1.2. Inspectoratul General al Poliției, Centrul Național Anticorupție, Serviciul de Informații și Securitate, Procuratura Generală de comun cu procuraturile specializate, vor prezenta în adresa Comisiei Electorale Centrale informația cu privire la persoanele care sunt bănuite, învinuite sau inculcate de săvârșirea infracțiunilor care au fost menționate ca argument la declararea neconstituționalității partidului politic. Iar astfel, în data de 04 octombrie 2023, instituțiile vizate în pct. 1.2 din Dispoziția nr.86 din 04 octombrie 2023, au prezentat listele persoanelor care nu pot fi înregistrate în calitate de concurenți electorali în temeiul dispoziției menționate supra.

Prin urmare, notează pârâtul că, din considerentul că Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Comrat nr. 36/1, este un organ executiv, iar în activitatea sa se conduce strict de Constituția RM, de Codul electoral și de alte legi, conform pct. 2 din Regulament, iar la ziua emiterii hotărârii contestate nr. 50 din 10.10.2023, *****, cade sub incidența restricțiilor drepturilor electorale prevăzute la art. 16 alin. (2) lit. f) pct. 1 din Codul electoral, coroborat cu prevederile dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale nr. 84 din 04.10.2023, Consiliul electoral al circumscripției

electorale municipale Comrat nr. 36/1, a acționat în limitele competenței sale și a prevederilor legale în vigoare.

Corespunzător, Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Comrat nr. 36/1, a acționat în corespundere cu actele legislației în vigoare și în cazul în care era să acționeze altfel, urma să se incrimineze de la alte organe, persoane, depășire de atribuții, încălcarea atribuțiilor de serviciu.

Astfel, consideră pârâtul că, contestația depusă de către ***** constituie doar o nemulțumire față de actul administrativ emis de Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Comrat nr. 36/1, cât și față de legislația în vigoare a Republicii Moldova în materia electorală, însă, Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Comrat nr. 36/1 este doar un organ executiv, care nu ia decizii personale și nu interpretează legislația pe bunul său plac. Or, Consiliul electoral al circumscripției electorale municipal nr.36/1, împreună cu alte Consilii electorale de circumscripție de nivelul al doilea a primit circulara Comisiei Electorale Centrale nr. CEC 8/3134 DI 04.10.2023, prin care s-a transmis lista persoanelor care nu pot fi înregistrate în calitate de concurenți electorali în temeiul prezentei dispoziții. Iar astfel, în lista persoanelor care nu pot fi înregistrate în calitate de concurenți electorali se regăsește și Alexandra Panov.

În acest context, comunică pârâtul că, deși în data de 06.10.2023, lui ***** , i-a fost înmănată înștiințarea cu privire la faptul că este inclus în lista de interdicție de a candida la alegeri în baza art. 16 alin. (2) lit. f) din Codul Electoral și că dispune de dreptul de a prezenta probe ce ar demonstra, în mod inechivoc, că anterior declarării neconstituționalității partidului politic a încercat să determine renunțarea în cadrul partidului politic la acțiunile ce au determinat declararea neconstituționalității acestuia sau că s-a disociat în mod public de aceste acțiuni. În termenul stabilit consiliul electoral a constatat că candidatul nu a făcut uz de mecanismul legal stabilit și nu a prezentat probe în acest sens. Or, persoana vizată nu a inițiat procedura în condițiile art. 68 alin. (1¹) nici la Comisia Electorală Centrală. Iar astfel, în corespundere cu prevederile pct. 1.3 din Dispoziția nr. 86 din 4 octombrie 2023 a Comisiei pentru Situații Excepționale și conform art. 11 alin. (4) din Legea nr. 280 din 4 octombrie 2023 organul electoral va asigura anularea înregistrării candidaților/concurenților electorali care cad sub incidența restricțiilor sus menționate.

Prin urmare, susține pârâtul că, la examinarea cererii și verificarea dosarului lui ***** , s-a examinat minuțios cererea și materialele reținute sub toate aspectele, iar astfel, Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Comrat nr. 36/1, a emis un act în concordanță cu prevederile cadrului legal în vigoare la ziua emiterii actului administrate contestat pertinent și principiile constituționale și a îndeplinit toate acțiunile procedural în termeni legali.

În acest context, consideră pârâtul că, hotărârea nr. 50 din 10.10.2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Comrat nr. 36/1, a fost emisă în concordanță cu prevederile cadrului legal pertinent principiile constituționale, cărora le-a fost oferită apreciere juridică cuvenită, iar contestația depusă de către ***** este neîntemeiată și urmează a fi respinsă.

În ședința de judecată, reclamantul *****, cât și pârâtul Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Comrat nr. 36/1, nu s-a prezentat, deși au fost legal citați. Însă, pârâtul Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Comrat nr. 36/1, prin referința depusă în data de 18 octombrie 2023, pe marginea acțiunii, a solicitat examinarea cauzei în lipsa reprezentantului.

Studiind materialele dosarului și înscrisurile administrate, analizând argumentele expuse în acțiune și în referința depusă, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ, concluzionează că acțiunea în contencios administrativ este neîntemeiată din următoarele considerente.

În privința admisibilității acțiunii în contencios administrativ instanța de judecată reține următoarele.

Conform art. 5 Cod administrativ, activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea.

Art.17 Cod administrativ, prevede că, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Astfel, *****, pretinzând înregistrarea ca candidat la funcția de Primar al mun. Comrat din partea PP ”Șansă”, prin acțiunea în obligare revendică apărarea pe calea controlului judecătoresc a unui drept în sensul art. 17 Cod administrativ, depunând în data de 05 octombrie 2023 la Consiliul electoral al circumscripției electorale Comrat nr. 36/1, cerere cu privire la înregistrarea în calitate de concurent electoral la alegerile locale generale din 05 octombrie 2023 la funcția de primar al mun. Comrat, care prin hotărârea nr. 50 din 10 octombrie 2023, a fost respinsă.

În accepțiunea art.20 alin.(1) Cod administrativ, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

În virtutea art. 39 Cod administrativ, controlul judecătoresc al activității administrative este garantat și nu poate fi îngrădit. Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art.17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente.

Articolul 189 alin. (1) Cod administrativ, stabilește că orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

În condițiile art.163 lit. c) Cod administrativ, procedura de examinare a cererii prealabile nu se efectuează dacă legea prevede expres adresarea nemijlocită în instanța de judecată.

Art. 191 alin. (3) Cod administrativ, prevede că, Curtea de apel Chișinău soluționează în primă instanță acțiunile în contencios administrativ împotriva actelor emise de Banca Națională a Moldovei, precum și acțiunile în contencios administrativ atribuite în competența sa prin Codul electoral.

În temeiul art. 91 alin. (3¹) și (5) Codul electoral, prin derogare de la prevederile alin. (2) și (3) din prezentul articol, în cazul depunerii unor contestații cu privire la deciziile organelor electorale emise în conformitate cu prevederile art. 68 alin. (5¹), nu este necesară respectarea procedurii prealabile.

Acțiunile în contencios administrativ privind legalitatea deciziilor organelor electorale emise în conformitate cu prevederile art. 68 alin. (5¹), a), hotărârilor Comisiei Electorale Centrale și a deciziilor Consiliului Audiovizualului care au tangență cu reflectarea alegerilor, precum și cele privind acțiunile/inacțiunile acestora se depun, fără respectarea procedurii prealabile, la Curtea de Apel Chișinău.

Conform art. 98 alin. (1) subpct.2 lit.a¹) Cod electoral, în ordinea procedurii contenciosului administrativ, instanțele de judecată competente examinează acțiunile în domeniul electoral după cum urmează: Curtea de Apel Chișinău soluționează în primă instanță: contestațiile împotriva deciziilor organelor electorale emise în conformitate cu prevederile art. 68 alin. (5¹).

Totodată, conform pct. 1.4. din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale nr. 86 din 04 octombrie 2023, hotărârile organelor electorale de respingere a înregistrării concurenților electorali în baza prevederilor prezentei dispoziții *pot fi* contestate la Curtea de Apel Chișinău, în termen de 1 zi de la data adoptării hotărârii de către organul electoral.

Astfel, acțiunea în contencios administrativ este înaintată în termenul legal de 1 zi de la data adoptării hotărârii nr. 50 din 10 octombrie 2023, de către Consiliul electoral al circumscripției electorale Comrat nr. 36/1, ce se confirmă prin acțiunea depusă în instanța de judecată prin intermediul oficiului poștal în data de 12 octombrie 2023.

Totodată, acțiunea înaintată de către *****, reprezintă o acțiune în obligarea în conformitate cu prevederile art. 206 alin. (1) lit. b) Codul administrativ. Or, elementul central al obiectului acțiunii în obligare rezidă în faptul că, reclamantul urmărește pe cale judiciară anularea hotărârii și obligarea autorității publice de a reexamina cererea privind înregistrarea lui ***** în calitate de candidat în funcția de Primar al mun. Comrat, dacă revendicarea pretenției reclamantului de emitere a actului este întemeiată.

Prin urmare, Completul judiciar în conformitate cu prevederile art. 219 din Codul administrativ îl apreciază ca un element al pretenției acțiunii în obligare.

Din analiza normelor de drept sus-indicate, Completul judiciar reține că, *****, este în drept să înainteze acțiunea în contencios administrativ, iar acțiunea în obligare utilizată de reclamant pentru revendicarea apărării drepturilor nu este condiționată, la caz, de respectarea procedurii prealabile, fiind depusă în termen cu adresarea anterioară cu o cerere în data de 05 octombrie 2023 către Consiliul electoral al circumscripției electorale

Comrat nr. 36/1, privind emiterea unui act administrativ individual cu privire la înregistrarea în calitate de concurent electoral la alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023 la funcția de primar al mun. Comrat din partea PP "Șansă", respectând prevederile art.208 alin.(3) Cod administrativ, care indică că, dacă procedura prealabilă nu este prevăzută de lege, acțiunea în obligare se admite numai în cazul în care reclamantul a depus anterior la autoritatea publică competentă o cerere de emitere a actului administrativ individual, iar art.163 lit. c) aceluiași cod, indică că, procedura de examinare a cererii prealabile nu se efectuează dacă legea prevede expres adresarea nemijlocită în instanța de judecată. Or, art.91 alin. (3¹) și (5) din Codul electoral, modificat prin Legea nr. 280 din 04.10.2023 publicat în MO nr. 373-375 (8879-8881) din 04.10.2023, prevede că, prin derogare de la prevederile alin. (2) și (3) din prezentul articol, în cazul depunerii unor contestații cu privire la deciziile organelor electorale emise în conformitate cu prevederile art. 68 alin. (5¹), nu este necesară respectarea procedurii prealabile. Acțiunile în contencios administrativ privind legalitatea deciziilor organelor electorale emise în conformitate cu prevederile art. 68 alin. (5¹), a), hotărârilor Comisiei Electorale Centrale și a deciziilor Consiliului Audiovizualului care au tangență cu reflectarea alegerilor, precum și cele privind acțiunile/inacțiunile acestora se depun, fără respectarea procedurii prealabile, la Curtea de Apel Chișinău. Iar conform pct. 1.4. din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale nr. 86 din 04 octombrie 2023, hotărârile organelor electorale de respingere a înregistrării concurenților electorali în baza prevederilor prezentei dispoziții *pot fi* contestate la Curtea de Apel Chișinău, în termen de 1 zi de la data adoptării hotărârii de către organul electoral.

În acest context, Completul judiciar reține că, deși Consiliul electoral al circumscripției electorale Comrat nr. 36/1, în hotărârea contestată la caz a indicat că termenul de contestare a acesteia este de 3 zile de la data adoptării, prin depunerea cererii prealabile la organul electoral ierarhic superior, însă, aceste prevederi nu sunt în vigoare întrucât, în data de 04 octombrie 2023, prin Legea nr. 280/2023 publicată în MO nr. 373-375 (8879-8881) din 04.10.2023, au fost efectuate modificări în privința termenului și procedurii de depunere a contestației.

În privința netemeinicii acțiunii în contenciosul administrativ instanța de judecată reține următoarele.

În baza art.219 alin.(1) Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Conform jurisprudenței CtEDO instanța de judecată, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii (Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis v. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Conform art.220 alin.(1) Cod administrativ, obținerea probelor în procedura contenciosului administrativ are loc conform art. 87-93, iar conform art.221 alin.(1) al aceluiași act normativ, autoritățile publice sunt obligate să prezinte instanței de judecată,

concomitent cu referința, dosarele administrative. La solicitarea instanței de judecată, autoritățile publice sunt obligate să prezinte suplimentar și alte documente pe care le dețin, inclusiv cele electronice, și să acorde informații.

În virtutea art.93 Cod administrativ, care stabilește sarcina probațiunii, fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția. Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. Reglementări suplimentare sau derogatorii sânt admisibile doar în baza prevederilor legale.

Astfel, din actele cauzei urmează că, în data de 05 octombrie 2023, *****, a depus cerere la Consiliul electoral al circumscripției electorale Comrat nr. 36/1, prin care a solicitat înregistrarea în calitate de concurent electoral la alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023 la funcția de primar al mun. Comrat din partea PP ”Șansă”.

În data de 04 octombrie 2023, Comisia Electorală Centrală nr.8/3134 a transmis Consiliilor electorale de circumscripției de nivelul al doilea lista persoanelor care nu pot fi înregistrate în calitate de concurenți electorali în temeiul Dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale nr.86 de 04 octombrie 2023. Iar astfel, în listă, sub numărul 67 fiind indicat ***** (f.d. 30 verso).

Prin scrisoarea adusă la cunoștință lui Alexand Panov în data de 06 octombrie 2023, ultimul a fost informat de către Consiliul electoral al circumscripției electorale Comrat nr. 36/1, despre faptul că, este inclus în lisat de interdicție de a candida la alegeri în baza art. 16 alin. (2) lit. f) din Codul electoral. Iar astfel, în conformitate cu art.68 alin.(1¹) din Codu electoral, dispune de dreptul de a prezenta până în data de 07 octombrie 2023, ora 16:00, probele ce ar demonstra, în mod inechivoc, că anterior declarării neconstituționalității partidului politic, a încercat să determine renunțarea în cadru partidului politic la acțiunile ce au determinat declararea neconstituționalității acestuia sau ca s-a disociat în mod public, de aceste acțiuni (f.d.27 verso).

În data de 10 octombrie 2023, Consiliul electoral al circumscripției electorale Comrat nr. 36/1, a emis hotărârea nr. 50, prin care a hotărât că se respinge cererea lui *****, cu privire la înregistrarea în calitate de candidat la funcția de primar al mun.Comrat din partea Partidului Politic „Șansă”, pentru alegerile locale din 05.11.2023. Precum și se refuză înregistrarea lui ***** desemnat de partidul Politic „Șansă” la funcția de primar în mun. Comrat (f.d.28-29).

Nefiind de acord cu hotărârea de respingere a înregistrării în calitate de candidat la funcția de primar, în data de 12 octombrie 2023, prin intermediul poștei terestre, *****, a depus la Curtea de Apel Chișinău acțiune împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Comrat nr. 36/1, privind anularea hotărârii nr. 50 din 10 octombrie 2023 și obligarea reexaminării cererii privind înregistrarea lui ***** în calitate de candidat în funcția de Primar al mun. Orhei.

Analizând materialele cauzei, subsumând punctul de vedere al participanților, normele de drept material și procesual, constatând starea de fapt, instanța de judecată

conchide necesitatea adoptării unei soluții de respingere a acțiunii înaintate ca neîntemeiată, din motivele ce succed:

Conform art. 224 alin. (1) lit. f) Cod administrativ, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sânt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărâri prevăzute la lit.a)–e).

În acest context, instanța de judecată reține prevederile art. 63 alin. (1)-(2) lit. c) și alin. (3) lit. b) Cod electoral, care prevede că, în cazul alegerilor parlamentare și al celor prezidențiale, procedura de desemnare a candidaților începe cu 60 de zile înainte de ziua alegerilor și se termină cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor. *În cazul alegerilor locale*, desemnarea candidaților se efectuează după constituirea consiliilor electorale de circumscripție conform art.157, dar nu mai devreme de 60 de zile înainte de ziua alegerilor.

Dreptul de a desemna candidați pentru alegeri, în cazul în care se întrunesc toate condițiile stabilite de prezentul cod, îl au: cetățenii Republicii Moldova care își înaintează propria candidatură (candidații independenți, candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova).

Procedura de desemnare a candidaților cuprinde: în cazul candidaților independenți/candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova – înaintarea propriei candidaturi la o funcție publică electivă, după caz, constituirea grupului de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în vederea susținerii candidatului, precum și întocmirea și prezentarea actelor necesare în condițiile prezentului cod pentru înregistrarea în calitate de concurent electoral.

Conform art. 157 Cod electoral, pentru alegerea consiliilor locale și a primarilor, fiecare raion, unitate administrativ-teritorială cu statut special, oraș (municipiu), sat (comună) constituie o singură circumscripție electorală. Circumscripțiile electorale de nivelul întâi, care corespund, de regulă, hotarelor unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi ale Republicii Moldova, sunt constituite de către consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea cu cel puțin 45 de zile înainte de ziua alegerilor.

Consiliile electorale de circumscripție orășenești (municipale), sătești (comunale), denumite *consilii electorale de circumscripție de nivelul întâi*, sunt constituite de către consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea cu cel puțin 40 de zile înainte de ziua alegerilor. Modul de constituire și funcțiile lor sunt prevăzute la art.34 și 37, care se aplică în mod corespunzător. În cazul desfășurării alegerilor noi sau parțiale, precum și în cazul în care nu se formează consiliile electorale de nivelul al doilea, circumscripțiile electorale și consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi se constituie de către Comisia Electorală Centrală.

Circumscripțiile electorale de nivelul întâi pentru alegerea consiliilor locale și a primarilor se divizează în secții de votare, pentru care se constituie birouri electorale. Birourile electorale ale secțiilor de votare se constituie și își exercită atribuțiile în condițiile art.38 și 41, care se aplică în mod corespunzător.

Art. 68 alin. (1) lit. f), alin. (1¹), alin. (5)-(5¹) din Codul electoral, modificat prin legea nr. 280/2023 din 04.10.2023 publicat în MO nr. 373-375 (8879-8881) din

04.10.2023, prevede că, pentru înregistrarea în calitate de concurent electoral, partidele politice, blocurile electorale, candidații independenți sau candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova prezintă, cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor, Comisiei Electorale Centrale sau consiliilor electorale de circumscripție următoarele documente:

f) declarația candidatului pe propria răspundere, prin care confirmă că:

- nu cade sub incidența restricțiilor stabilite la art.16 alin.(2) lit.c)–f);
- în privința sa nu au fost emise acte de constatare rămase definitive referitoare la regimul declarării averilor și intereselor personale, la stările de incompatibilitate și la confiscarea averii nejustificate, acte care nu sunt prescise.

Candidatul care cade sub incidența restricției prevăzute la art. 16 alin. (2) lit. f) și care dorește să fie înregistrat în calitate de concurent electoral *prezintă, suplimentar la documentele prevăzute la alin. (1) din prezentul articol, toate probele ce ar demonstra*, în mod inechivoc, că acesta, anterior declarării neconstituționalității partidului politic, a încercat să determine renunțarea în cadrul partidului politic la acțiunile ce au determinat declararea neconstituționalității acestuia sau că acesta s-a disociat, în mod public, de aceste acțiuni.

În termen de 7 zile de la data primirii actelor enumerate la alin.(1), organul electoral respectiv efectuează sau refuză înregistrarea candidaților desemnați în alegeri. Hotărârile adoptate de organele electorale în acest sens pot fi contestate în condițiile stabilite la capitolul XIII.

În cazul candidaților prevăzuți la alin. (1¹) din prezentul articol, organul electoral competent, în situația în care acesta nu este nemijlocit Comisia Electorală Centrală, înregistrează sau refuză înregistrarea candidatului *doar după aprobarea prealabilă de către Comisia Electorală Centrală, conform prevederilor art. 125 din Codul administrativ, care realizează, cu această ocazie, verificarea probelor prezentate de către candidat și oferă un răspuns motivat*. Prin derogare de la art. 125 alin. (2) din Codul administrativ, Comisia Electorală Centrală comunică răspunsul la solicitarea de aprobare în cadrul termenului prevăzut la alin. (5) din prezentul articol. În cazul în care organul electoral competent să înregistreze sau să refuze înregistrarea candidatului este Comisia Electorală Centrală, aceasta efectuează, din oficiu, verificarea probelor prezentate de către candidat înainte de emiterea unei decizii pe marginea cererii acestuia. În contextul verificării probelor prezentate de către candidat, Comisia Electorală Centrală asigură audierea candidatului respectiv, care poate fi asistat și de un avocat.

Conform art. 16 alin. (2) lit. f) subpct. 1)-4), alin. (2¹)-(2⁴) din Codul electoral, modificat prin legea nr. 280/2023 din 04.10.2023 publicat în MO nr. 373-375 (8879-8881) din 04.10.2023, nu pot fi alese: persoanele care, la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale privind declararea neconstituționalității unui partid politic, corespund cel puțin unui dintre următoarele criterii ce au prezentat relevanță în contextul pronunțării hotărârii respective:

1) sunt bănuite, învinuite, inculpate sau condamnate de săvârșirea unor infracțiuni care au fost menționate de către Curtea Constituțională ca argument în contextul declarării neconstituționalității partidului politic;

2) au fost excluse dintr-un scrutin anterior ca urmare a încălcării legislației electorale, iar acest fapt a fost reținut drept argument la declararea neconstituționalității partidului politic;

3) sunt culpabile de comiterea unor fapte ce au dus la includerea acestor persoane în listele de sancțiuni internaționale ale unor organizații internaționale sau ale unor state, iar acest fapt a fost reținut drept argument la declararea neconstituționalității partidului politic;

4) au realizat alte fapte care, fără a se încadra expres în acțiunile prevăzute la pct. 1)-3), au fost menționate ca argumente reținute în hotărârea Curții Constituționale de declarare a neconstituționalității partidului politic.

Restricția prevăzută la alin. (2) lit. f) durează o perioadă de 3 ani de la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale privind declararea neconstituționalității unui partid politic.

În vederea aplicării restricției prevăzute la alin. (2) lit. f), Inspectoratul General al Poliției, Centrul Național Anticorupție, Serviciul de Informații și Securitate și Procuratura Generală, în comun cu procuraturile specializate, prezintă Comisiei Electorale Centrale informația cu privire la persoanele care cad sub incidența criteriilor prevăzute la alin. (2) lit. f), cu menționarea expresă a criteriului respectiv. Comisia Electorală Centrală, în baza informațiilor prezentate, întocmește lista persoanelor care cad sub incidența restricției prevăzute la alin. (2) lit. f) și o comunică organelor electorale, care țin cont de aceasta în cazul aplicării restricției la înregistrarea concurenților electorali.

Restricția prevăzută la alin. (2) lit. f) nu se aplică persoanei care, încadrându-se în unul dintre criteriile prevăzute la litera respectivă, poate prezenta probe care demonstrează, în mod inechivoc, că aceasta, anterior declarării neconstituționalității partidului politic, a încercat să determine renunțarea în cadrul partidului politic la acțiunile care au determinat declararea neconstituționalității acestuia sau s-a disociat, în mod public, de aceste acțiuni.

În cazul în care persoana prevăzută la alin. (2) lit. f) pct. 1) prezintă probe ce atestă scoaterea acesteia de sub urmărirea penală sau achitarea ei în cadrul procesului penal, pornit pe marginea infracțiunii care a fost menționată de către Curtea Constituțională ca argument în contextul declarării neconstituționalității partidului politic, acest fapt servește ca temei pentru neaplicarea în privința persoanei în cauză a restricției prevăzute de punctul respectiv.

Totodată, conform Dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale nr. 86 din 04 octombrie 2023, pct.1, indică că, prin derogare de la prevederile capitolul VII din Codul electoral al Republicii Moldova nr. 325/2022, în contextul războiului hibrid, în scopul asigurării proceselor democratice în cadrul scrutinului electoral și excluderii pericolului la adresa securității statului și a democrației, emanat de la persoane ale căror acțiuni au dus la declararea neconstituționalității unui partid politic, în cadrul alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023:

1.1 nu vor putea participa persoanele care corespund cel puțin unuia din următoarele criterii:

1. sunt bănuite, învinuite sau inculpate de săvârșirea infracțiunilor care au fost menționate ca argument la declararea neconstituțională a partidului politic;

2. au realizat nemijlocit acțiuni care au constituit argumente reținute în hotărârea Curții Constituționale de declarare neconstituțională a partidului politic;

3. au fost excluse din scrutinele electorale anterioare ca urmare a încălcării principiului finanțării transparente, iar acest fapt a constituit argument la declararea neconstituțională a partidului politic;

4. au fost incluse în sancțiunile internaționale reținute în cuprinsul hotărârii Curții Constituționale de declarare a neconstituționalității partidului politic.

1.2 Inspectoratul General al Poliției, Centrul Național Anticorupție, Serviciul de Informații și Securitate, Procuratura Generală de comun cu procuraturile specializate, vor prezenta Comisiei Electorale Centrale informația cu privire la persoanele ce cad sub incidența criteriilor de la pct. 1.1, cu menționarea expresă a criteriului respectiv.

1.3 Comisia Electorală Centrală, în baza informației prezentate de către autoritățile menționate la pct. 1.2, va întocmi Lista persoanelor care nu pot fi înregistrate în calitate de concurenți electorali în temeiul prezentei dispoziții și o va prezenta organelor electorale, care vor respinge înregistrarea persoanelor respective în calitate de concurenți electorali sau vor anula înregistrarea concurentului, dacă aceasta s-a realizat între timp.

Raportând prevederile normelor citate la circumstanțele cauzei, completul judiciar atestă că, careva temeuri de anulare a hotărârii Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Comrat nr. 36/1 nr. 50 din 10 octombrie 2023 și obligarea Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Comrat nr. 36/1, de a reexamina cererea privind înregistrarea lui ***** în calitate de candidat în funcția de Primar al mun. Comrat din partea PP „Șansă”, în ședința de judecată n-au fost stabilite. Or, la adoptarea hotărârii nr. 50 din 10 octombrie 2023, *Consiliul electoral al circumscripției electorale Comrat nr. 36/1 cu privire la cererea de înregistrare a lui ***** în calitate de candidat la funcția de primar al mun. Comrat desemnat de Partidul Politic „Șansă”*, autoritatea publică și-a exercitat dreptul discreționar, reieșind din circumstanțele de fapt constatate și cu prevederile normative care se circumscriu procedurii de înregistrare în calitate de concurent electoral.

În acest sens Completul de judecată reține reclamantul n-a prezentat careva probe, ce ar confirma că nu cade sub incidența art.16 alin.(2) lit.f) pct.1 Cod Electoral coroborat cu prevederile Dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale nr. 86 din 04 octombrie 2023, pct.1.1.1, fapt incontestabil de către reclamant. Or, Alexandr Prodan, cade sub incidența persoanelor bănuite, învinuite sau inculpate de săvârșirea infracțiunilor care au fost menționate ca argument la declararea neconstituțională a partidului politic.

Prin urmare la caz sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 16 alin. (2) lit. f) pct. 1), din Codul electoral, modificat prin legea nr. 280/2023 din 04.10.2023 publicat în MO nr. 373-375 (8879-8881) din 04.10.2023, care prevede că, nu pot fi alese: persoanele care, la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale privind declararea neconstituționalității unui partid politic, corespund cel puțin unui dintre următoarele criterii ce au prezentat relevanță în contextul pronunțării hotărârii respective: 1) sunt bănuite, învinuite, inculpate

sau condamnate de săvârșirea unor infracțiuni care au fost menționate de către Curtea Constituțională ca argument în contextul declarării neconstituționalității partidului politic.

Ce ține de argumentul invocat de reclamant precum că a avut parte de un tratament discriminatoriu ca urmare a examinării cererii de înregistrare a candidatului în termeni restrânși, fără a fi audiat în cadrul procedurii administrative, Completul de judecată îl consideră ca fiind neîntemeiat. Or, Consiliul electoral al circumscripției electorale Comrat nr.36/1 l-a înștiințat pe ***** în data de 06.10.2023 despre faptul că, este inclus în lista de interdicție de a candida la alegeri în baza art. 16 alin. (2) lit. f) din Codul electoral. Iar astfel, în conformitate cu art.68 alin.(1¹) din Codul electoral, dispune de dreptul de a prezenta până în data de 07 octombrie 2023, ora 16:00, probele ce ar demonstra, în mod inechivoc, că anterior declarării neconstituționalității partidului politic, a încercat să determine renunțarea în cadru partidului politic la acțiunile ce au determinat declararea neconstituționalității acestuia sau ca s-a disociat în mod public, de aceste acțiuni (f.d.27 verso). Însă, acesta în termenul stabilit nu a făcut uz de mecanismul legal stabilit și nu a prezentat probe în acest sens, iar prin urmare s-a emis hotărârea de respingere a cererii lui ***** , cu privire la înregistrarea în calitate de candidat la funcția de primar mun.Comrat din partea Partidului Politic „Șansă”, pentru alegerile locale din 05.11.2023 (f.d.28-29). Or, careva motive ce ar confirma imposibilitatea prezentării probelor ce ar demonstra, în mod inechivoc, că anterior declarării neconstituționalității partidului politic, ***** , a încercat să determine renunțarea în cadru partidului politic la acțiunile ce au determinat declararea neconstituționalității acestuia sau ca s-a disociat în mod public, de aceste acțiuni, nu au fost prezentate atât la autoritatea pârâtă, cât și în instanța de judecată.

Ceea ce ține de argumentul reclamantului invocat în cerere că i-a fost încălcat dreptul de a fi audiat, instanța îl consideră neîntemeiat, or autoritatea are obligația de a informa partea pentru a se prezenta și a se expune asupra problemei discutate, dar este deja la discreția autorității chestiunea posibilității examinării în lipsa acesteia, ținând cont de circumstanțele expuse.

Mai mult ca atât, în ședința de judecată la examinarea pe fond a acțiunii înaintate în judecată din partea reclamantului nu au fost prezentate careva contraprobe, ce ar demonstra netemeinicia includerii sale în lista de interdicție, iar ca urmare instanța consideră întemeiată decizia autorității de a examina cererea înregistrării Lui ***** în calitate de candidat în lipsa acesteia, în data de 10.10.2023.

Totodată, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează prevederile art. 31 Cod administrativ, care indică că, actele administrative individuale și operațiunile administrative scrise trebuie să fie motivate.

Art.118 Cod administrativ, indică că, motivarea este operațiunea administrativă prin care se expun considerentele care justifică emiterea unui act administrativ individual. În motivare se indică temeiurile esențiale de drept și de fapt pe care le-a luat în considerare autoritatea publică pentru decizia sa. Din motivarea deciziilor discreționare trebuie să poată fi recunoscute și punctele de vedere din care autoritatea publică a reieșit la exercitarea dreptului discreționar. Motivarea trebuie să se refere și la argumentele expuse în cadrul audierii. Motivarea completă a unui act administrativ individual cuprinde: a)

motivarea în drept – temeiul legal pentru emiterea actului administrativ, inclusiv formele procedurale obligatorii pe care se bazează actul; b) motivarea în fapt – oportunitatea emiterii actului administrativ, inclusiv modul de exercitare a dreptului discreționar, dacă este cazul; c) în cazul actelor administrative defavorabile – o descriere succintă a procedurii administrative care a stat la baza emiterii actului: investigații, probe, audieri, opinii ale participanților contrare conținutului final al actului etc. Motivarea completă este obligatorie, este parte integrantă a actului administrativ individual și condiționează legalitatea acestuia. Motivarea nu este obligatorie în cazul în care: a) autoritatea publică admite o petiție în totalitate fără ca prin decizia de soluționare a ei să fie afectate drepturile sau interesele legitime ale altor persoane; b) acest lucru este prevăzut expres de lege; sau c) autoritatea publică emite acte administrative individuale de același fel într-un număr mai mare sau automatizat și, conform circumstanțelor de fapt ale cazului în parte, nu se cere o motivare.

Astfel, reieșind din norma legală menționată supra în raport cu materialele cauzei, Completul de judecată constată că, hotărârea nr. 50 din 10 octombrie 2023 este motivată în conformitate cu norma legală expusă în hotărâre, or sunt indicate argumentele care sunt bazate pe o cercetare amplă a materialelor cauzei și a probelor acumulate în raport cu opinia părților în procedura administrativă.

Ceea ce ține de argumentul invocat de reclamant precum că, prin hotărârea contestată i se încalcă un drept fundamental – dreptul de a fi ales, Completul de judecată ține să menționeze că, în contextul instituirii stării de urgență în țară prin Hotărârea Parlamentului nr.41 din 24 februarie 2022 (prelungită ulterior), stare care survine potrivit prevederilor art. 1 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război fie în caz de iminență a declanșării sau declanșare a unor situații excepționale cu caracter natural, tehnogen sau biologic-social, ceea ce face necesară prevenirea, diminuarea și lichidarea consecințelor acestora, fie în cazul existenței unui pericol pentru securitatea națională sau ordinea constituțională, ceea ce face necesară apărarea statului de drept, menținerea sau restabilirea stării de legalitate, este evidentă întrunirea cerințelor prevăzute de art. 54 din Constituția Republicii Moldova, dar și de Legea nr. 212/2004, în contextul unor eventuale restrângeri ale drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și cetățeanului.

Totodată, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a reținut în mod constant că democrația reprezintă un element fundamental al ordinii publice europene și că drepturile subiective garantate de articolul 3 al Protocolului nr. 1 la Convenție, care include dreptul de a vota și dreptul de a candida la alegeri, sunt cruciale pentru stabilirea și pentru menținerea fundamentelor unei democrații coerente și efective, guvernate de preeminența dreptului (*Karácsony și alții v. Ungaria [MC]*, 17 mai 2016, § 141; *Teslenko și alții v. Federația Rusă*, 5 aprilie 2022, § 117; *Kalda v. Estonia (nr. 2)*, 6 decembrie 2022, §§ 37-38). Deși statele membre la Convenție beneficiază de o marjă de apreciere largă la limitarea exercițiului drepturilor electorale, limitarea nu trebuie să afecteze însăși esența drepturilor și să le priveze de efectivitate. De asemenea, limitarea trebuie să urmărească realizarea unui scop legitim și să utilizeze mijloace care nu sunt disproporționate (a se

vedea *Selahattin Demirtaş v. Turcia* (nr. 2) [MC], 22 decembrie 2020, § 387; *Kalda v. Estonia* (nr. 2), 6 decembrie 2022, §§ 39-40).

Astfel, Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 41 din 24 februarie 2022 privind declararea stării de urgență și Hotărârea Parlamentului privind prelungirea stării de urgență, nr. 274 din 21.09.2023, reprezintă acte normative cu forță juridică egală cu a unei legii, fiind acte de reglementare primară.

Iar, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, realizându-și competențele legale, întru executarea acestora a dispus că, prin derogare de la prevederile capitolul VII din Codul electoral al Republicii Moldova nr. 325/2022, în contextul războiului hibrid, în scopul asigurării proceselor democratice în cadrul scrutinului electoral și excluderii pericolului la adresa securității statului și a democrației, emanat de la persoane ale căror acțiuni au dus la declararea neconstituționalității unui partid politic, în cadrul alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023.

Reieșind din considerentul că atât Constituția Republicii Moldova, cât și Convenția Europeană a Drepturilor Omului autorizează restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți în condițiile legii și ale principiilor generale ale dreptului internațional chiar și în situații ordinare, cu atât mai mult această intervenție a statului este admisă în perioadele unor stări de urgență, de asediu sau de război, când se pune problema existenței unor pericole pentru securitatea națională sau ordinea constituțională, ceea ce face necesară apărarea statului de drept, menținerea sau restabilirea stării de legalitate. Or, în cazurile date ponderea interesului social colectiv obține o preponderență suplimentară asupra intereselor particulare ale unor indivizi, chiar dacă acestea derivă din prevederile unor acte normative, or, așa cum prevede art. 4 alin. (1) din Legea nr. 212/2004, în perioada stării de urgență, de asediu sau de război, legile și alte acte normative adoptate până la instituirea stării respective acționează în măsura în care nu contravin prezentei legi. Astfel, pornind de la atribuțiile excepționale pe care le au autoritățile statului pe parcursul unei stări de urgență, cu referire la actele normative/administrative emise de către aceste autorități în perioada stării de urgență, în contextul contestării lor urmează a fi aduse argumente suplimentare care ar proba caracterul nejustificat și disproporționat al lezării unor drepturi ale reclamantului în contextul stării de urgență declarate în țară, și nu într-un context social normal, fapt pe care reclamantul Panov Alexandr în speță nu l-a realizat.

Conform art.5 alin.(1) din Legea nr.212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, este prevăzut că, pe durata stării de urgență, de asediu sau de război, în funcție de gravitatea situației ce a determinat instituirea acesteia, poate fi restrâns, dacă este cazul, exercițiul unor drepturi sau libertăți ale cetățenilor în conformitate cu art.54 din Constituție.

Astfel, verbul „poate” din textul normativ pre-citat denotă o marjă vastă de apreciere a autorităților competente în alegerea măsurilor de întreprins în toate domeniile vieții sociale, însă acest drept discreționar se exercită proporțional pentru a proteja interesul public.

Mai mult, starea de urgență și gestionarea ei efectivă oferă *sui generis*, în limitele temporale ale acesteia, atribuții limitate în sfera funcției normative a statului.

Astfel, actele emise în situații excepționale, chiar dacă derogă de la procedura generală obișnuită, în esență, au drept scop protecția efectivă a unui interes public, în speță securitatea întregii populații.

Art. 38 alin. (3) din Constituție, prevede că, dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.

În această ordine de idei, Completul specializat va remarca că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că articolul 3 din Protocolul nr. 1 la Convenție consacră un principiu fundamental într-un regim politic cu adevărat democratic și are o importanță fundamentală în sistemul Convenției. Rolul statului, în calitate de ultim garant al pluralismului, implică adoptarea de măsuri pentru a organiza alegerile democratice în condiții care asigură libera exprimare a opiniei poporului privind alegerea corpului legislativ (*Özgürlük ve Dayanışma Partisi (Ödp) v. Turcia*, 10 mai 2012, § 27; *Bakirdzi și E.C. v. Ungaria*, 10 noiembrie 2022, § 42).

Or, chiar și drepturile garantate de articolul 3 nu sunt absolute. Există loc de „limitări implicite”, iar statele contractante trebuie să dispună de o marjă largă de apreciere în această materie (*Labita v. Italia [MC]*, 6 aprilie 2000, § 201; *Vito Sante Santoro v. Italia*, 1 iulie 2004, § 54). Astfel, dacă dreptul de a candida nu este absolut, limitările implicite care pot face obiectul său nu trebuie să-l reducă până aduc atingere esenței sale și nici să-l priveze de efectivitatea sa. Astfel de limitări trebuie să fie conforme cu statul de drept și să fie însoțite de suficiente garanții pentru a evita arbitrarul (*Ofensiva Tinerilor v. România*, 15 decembrie 2015, § 52). De asemenea, limitarea trebuie să urmărească realizarea unui scop legitim și să utilizeze mijloace care nu sunt disproporționate (*Kalda v. Estonia* (nr. 2), 6 decembrie 2022, § 40).

Așa cum prevede articolul 54 alin. (2) din Constituție, exercițiul drepturilor și al libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor „prevăzute de lege”. Principiul legalității presupune îndeplinirea standardului calității prevederilor legale aplicabile (a se vedea HCC nr. 9 din 11 aprilie 2023, § 66 și jurisprudența citată acolo).

La fel, urmează a fi menționat că, conform jurisprudenței Curții Europene, dreptul de a candida la alegerile legislative poate fi supus unor cerințe mai stricte decât dreptul de vot. Așadar, dacă în cazul dreptului de a candida pot fi stabilite cerințe mai stricte decât în cazul dreptului de vot, atunci standardele care trebuie aplicate pentru a stabili conformitatea cu articolul 3 din Protocolul nr. 1, *per a contrario*, trebuie considerate mai puțin stricte. În consecință, abordarea adoptată de Curtea Europeană cu privire la dispozițiile legale care privează o persoană sau un grup de persoane de dreptul de vot se concentrează, în esență, pe două criterii: pe de o parte, absența arbitrarului sau lipsa de proporționalitate și, pe de altă parte, dacă restricția a prejudiciat libera exprimare a opiniei oamenilor. Procedând astfel, Curtea Europeană de fiecare dată reafirmă marja largă de apreciere de care se bucură statele contractante. În plus, evidențiază necesitatea de a evalua orice legislație electorală în lumina evoluțiilor politice din țara respectivă, ceea ce implică faptul că caracteristicile inacceptabile într-un sistem pot fi justificate în alt sistem (a se vedea *Adamsons v. Letonia* din 24 iunie 2008, § 111 și jurisprudența citată acolo).

Astfel, Completul de judecată conchide că argumentele invocate de către reclamant în susținerea pretențiilor sunt neîntemeiate și care urmează a fi respinse, ori prin prisma normelor ce reglementează raportul juridic litigios, raportat la materialele cauzei rezultă că hotărârea nr. 50 din 10 octombrie 2023, emisă de Consiliul electoral al circumscripției electorale Comrat nr.36/1, este legală, iar argumentele invocate nu sunt de natură de a anula actul administrativ contestat.

În conformitate cu prevederile art. 21 Cod administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative. Exercitarea atribuțiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate. Autoritățile publice și instanțele de judecată competente nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor și a libertăților persoanelor decât în cazurile și în condițiile expres stabilite de lege.

Conform art. 29 Cod administrativ orice măsură întreprinsă de autoritățile publice prin care se afectează drepturile sau libertățile prevăzute de lege trebuie să corespundă principiului proporționalității. O măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă: a) este potrivită pentru atingerea scopului urmărit în temeiul împuternicirii atribuite prin lege; b) este necesară pentru atingerea scopului; c) este rezonabilă. Măsura întreprinsă de autoritățile publice este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport scopul urmărit.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că normele enunțate nu interzic ingerința în anumite drepturi și libertăți recunoscute de lege, doar că orice măsură întreprinsă de autoritățile publice trebuie să fie proporțională. Or, principiul proporționalității este un element intrinsec statului de drept, și că, principiul proporționalității se referă la faptul că măsurile de constrângere față de cetățeni ar trebui folosite cu atenție și numai atunci când este cu adevărat indispensabil pentru realizarea interesului public.

Conform art. 18 Cod administrativ, interesul public vizează ordinea de drept, democrația, garantarea drepturilor și a libertăților persoanelor, precum și obligațiile acestora, satisfacerea necesităților sociale, realizarea competențelor autorităților publice, funcționarea lor legală și în bune condiții.

În același fel, Completul de judecată mai reține că puterea publică nu ar trebui să intervină în drepturi mai mult decât este necesar, iar din acest motiv, principiul proporționalității este adesea denumit interdicția excesului. Principiul proporționalității este un mijloc de cântărire. Or, scopul urmărit este restabilirea egalității drepturilor concurenților electorali, iar mijlocul de atingere a acestui scop este unul expres prevăzut de lege.

În acest context, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ conchide că, acțiunea urmează a fi respinsă, ca neîntemeiată, deoarece în ședința de judecată s-a stabilit cu certitudine că, Consiliul electoral al circumscripției electorale Comrat nr.36/1 la emiterea hotărârii nr. 50 din 10.10.2023, a acționat în cadrul legal, adică cu respectarea legii materiale și a celei procedurale.

Prin urmare, argumentele reclamantului, *****, nu pot fi reținute la caz, deoarece ultimul interpretează eronat normele de drept și situația de fapt. Or, simpla nemulțumire a reclamantului cu actul administrativ individual, nu atrage după sine anularea acestuia.

Urmare celor expuse, nu pot fi admise doar criticile reclamantului și dezacordul neînsoțit de un suport probatoriu pertinent la capitolul ilegalității actului administrativ, considerent din care acțiunea înaintată în judecată urmează a fi respinsă ca fiind neîntemeiată.

Conform art.101 alin. (6) Cod electoral și art. 224 alin. (1) lit. f) Cod administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

h o t ă r ă ș t e:

Se respinge acțiunea de contencios administrativ înaintată de către ***** împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Comrat nr. 36/1, privind anularea hotărârii nr.50 din 10.10.2023 și obligarea reexaminării cererii, ca neîntemeiată.

Hotărârea poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 3 (trei) zi de la adoptare.

Președintele ședinței, judecătorul

Veronica Negru

Judecător

Ina Dutca

Judecător

Ecaterina Palanciuc